

ZDRAVLJICA

Zdravljica je Prešernova najbolj znana pesem, saj smo jo Slovenci izbrali celo za himno. Napisal jo je jeseni leta 1844 in jo je nameraval uvrstiti v Poezije. Sam je izpustil 3. kitico, ker se je zavedal, da je cenzor ne bi sprejel. S tem pa s cenzuro ni bilo konec. Ker so se zdele nevarne tudi misli v 4. Kitici, je cenzor zahteval, naj jo izpusti. V Poezijah, ki so izšle konec leta 1846, je tako okrnjene ni hotel objaviti, zato je prvič izšla šele po mavrični revoluciji leta 1848. Zdravljica še danes velja za najpomembnejšo slovensko politično pesem.

Po obliki je pesem napitnica, ki jo uvaja prva kitica, nato pa vsaka kitica opeva eno od gesel pesmi. Pesniški obliki je prilagodil tudi obliko kitice. Če narišemo obris kitice, ugotovimo, da spominja na podobo čaše. Takšno pesniško obliko imenujemo likovna ali figurativna pesem.

VPRAŠANJA

1. Razloži, kaj pomeni naslov pesmi?

2. Pesem je zdravica, ki jo lirski subjekt izreka v družbi enako mislečih prijateljev.

a) V katerih kiticah se obrača nanje?

b) Komu in v katerem vrstnem redu nazdravlja lirski subjekt v posameznih kiticah?

c) Kakšno lastnost pripisuje vinu, če pravi:

»vince sladko. . . utopi vse skrbi. . . v potrlih prsah up budi. . .«?

3. V čem je pesem romantična?

a) Kako vidi lirski subjekt prihodnost slovenskega naroda?

b) Kaj želi hkrati vsem narodom, vsem ljudem, človeštvu?

c) Kakšno vlogo je pripisal slovenskim mladenkam in mladeničem?

4. Kateri motivi se največkrat pojavljajo v pesmi?

5. Zdravljica je naša prva politična pesem.

a) Zaradi katerih idej je tedanja avstrijska cenzura preprečila objavo celotne pesmi v Poezijah?

b) zakaj smo po tvojem mnenju to pesem po osamosvojitvi izbrali za slovensko himno?

c) Kdo je uglasbil Zdravljico?

6. Pesem je nastala jeseni 1844 kot pesnikova reakcija na odo Koseskega ob obisku cesarja Ferdinanda v Ljubljani?

a) Morda veš kako se je imenovala?

7. Kako se naslov in zunanja oblika pesmi dopolnjujeta?

a) Kako imenujemo carmen figuratum po slovensko?